

Alkonynapló

(*Szív, vér*) Betegségeim száma újabban nőtt. Megállapítottam, hogy *pitvarfibrilláció*m, szívritmuszavarom van. Ami azzal jár, hogy a szív üregében megreked a vér, és rög képződhet, amely útjára indulva tüdőembóliát, sztrókot okoz. A fibrilláció ellen szívritmus-szabályozó szükséges, a vérrögzképződés ellen vérhígító gyógyszert szedek. Ha mégis előáll az ok, az okozat vagy mindkettő, azonnali segítségre szorulok. A bökkenő csak az, hogy amíg a tüdőembóliát vagy a sztrókot nem lehet nem észlelni, addig a ritmuszavar tünetmentes is lehet. Vagyis előfordulhat, hogy ahelyett, hogy mentőt hívnék, gyanútlanul esetleg éppen egy bejegyzést írok a naplóba.

(*Megint egy ha*) Ha nagyanyám a harmincas években nem pánikol be a Nagy Gazdasági Válságtól, és nem hozza haza Kanadából apámat, akkor az nem ismerkedik meg itthon anyámmal, és nem veszi feleségül. Kint más frigyből lehetett volna fia, de az nem én lennék, vagy csak részben én.

(*Pitvarfibrilláció*) Nagy nehézség elé állítanak az új szavak, nemcsak egy új idegen nyelv szavai, az olaszéi, hanem minden új szó, ideértve az orvosi műszavakat is. Ez idő szerint legújabb bajom, a szívritmuszavar hivatalos neve okoz gondot. A pitvar azonnal beugrik, de a fibrilláció rendszerint megmakacsolja magát, és nem jut eszembe. Volt már *fibrilláció*, *fibráció*, *defibráció*, *fibáció*, *cibráció* stb. Az, hogy most fentebb kétszer is sikerült leírnom, örvendetes kivétel. Ha nem így lett volna, akkor meg kellett volna nézmem az íróasztalom sarkán felhalmozott cédulák egyikét, amelyre a biztonság kedvéért felfirkantottam. Több ilyen papírdarabkám van, és végső esetben ezekhez folyamodom. Ha nem vagyok itthon, akkor, persze, reménytelen a helyzet. Gondolkodom is rajta, hogy egy kis noteszbe átmásolom a gyűjteményt, és mindenhova magammal viszem.

(*Akira*) Megvan az utánpótlás, már egy hónapja. Kölyök és szintén kuvasz egy békési alomból. Hirdetés vezetett el hozzá. Addig nem is tudtam, hogy van Békés nevű város is. Elképesztően pajkos és falánk. Bátor igen jól fogadta. Kissé

féltékeny rá, de szinte anyaként viszonyul hozzá, ő, akinek soha nem volt kölyke. Játék címén mindenféle nyüstölést elvisel tőle, bundaszaggatást, fülcibálást, farokhúzást stb. Napközben szabadon kószál az udvaron, de éjszakára vagy ha nem vagyok itthon, Bátorral együtt a kisebb karámba zárom, amelyet a kerítés-rács hézagain való kibújását megakadályozandó lent körüldeszkáztam. Ezt nagyon nem szereti, és mindig hisztérikus vonítással tiltakozik ellene, de aztán belenyugszik. Neve japán. M. L. adta neki, aki újabban japánul is tanul. Jól hangzik, és hallgat is rá, de nem tudom, mit jelent. Mikor ezt firtattam, azt felelte, attól függ, milyen kandzsit rak bele. Erről nem árult el többet, sőt, az sem világos előttem, mi az a kandzsi, noha egyszer már elmagyarázta.

(*Seb*) Tizenhat éve annak, hogy elveszítettem M. L.-t. Volt, van láthatás, iskolai szünetfelezés stb., és mégis ugyanúgy fáj. Elüszkösödött seb, amely nem gyógyul be többé.

(*Rémkép*) M. L. még mindig fél az emberektől, és kerüli velük az érintkezést. Még az is kivitelezhetetlen számára, hogy odamenjen egy utcai büfés bódéhoz, és vegyen valami harapnivalót, ha éhes. Egyre gyakoribb rémképem, hogy ha ez így marad, ha nem szocializálódik, akkor képtelen lesz önálló felnőtt létre, és valami szörnyű intézetben éli le az életét.

(*Mór Mari nene*) Vannak, akik fontos, sőt, meghatározó szerepet töltenek be gyermekéletünkben, de ezt csak felnőtt fejjel értjük meg. Akkor kezdenek érdekelni bennünket, de már késő, mert nincsenek a közelünkben többé, és olyan sincs már, akit megkérdezhetnénk, aki ismerte őket. Ilyen nekem Mari nene is, aki anyám öreg barátnéja volt, és e minőségében, valamint bébiszitterként sok időt töltött nálunk. A *Halászóemberben* felidézem alakját, és azzal zárom az emlékezést, hogy vajon mi történt vele azután, hogy egyszer csak hirtelen, szinte egyik napról a másikra elköltözött Szajláról Tolna megyébe. Ez a kérdés mostanra feleslegessé vált, hiszen mióta leegyszerűsíték mindent, tudom már rá a választ. Mi történt volna? Jól-rosszul leélte az életét, és halandó lévén meghalt. Alighanem olyan régen, hogy a hozzátartozói sem tartják már számon, mikor.

(*Konyhakertfogyatkozás*) Lehetett vagy 150 négyzetméter, amikor a kert laposát visszafüvesítettem rétté, és ennyit megtartottam konyhakertnek. Évekig termesztettem benne, ha nem is mindent, de sokfélét, hagymát, uborkát, paprikát, paradicsomot, petrezselymet, fejjessalátát, sárgarépat, cukkinit, sőt, egy szezonban még padlizsánt is. Vegyszermentesen, ami azt jelentette, hogy csak télen fogyasztottunk bolti, vagyis méreggel kezelt zöldséget. Aztán, hogy egyedül maradtam, és megcsappant a kedvem, továbbá egyre jobban megfájdult az ásástól, kapálástól a derekam, elkezdtem csökkenteni a területet: 125 négyzetméter, 100 négyzetméter, 75 négyzetméter, 50 négyzetméter, 25 négyzetméter, 15 négyzetméter, mígnem 10-nél kötöttem ki. Vagyis úgy összement a konyhakert, hogy M. L., ha hosszában nem is, de nekifutással keresztben át tudja ugrani. Így mondtam búcsút növénytársaimnak, egyiknek a másik után, mígnem csak a hagyma, a metélőpetrezselyem és a tépősaláta maradt. Most tavasz van, és hagyma és

metélőpetrezselyem mindenképpen lesz még. A tépősalátát illetően bizonytalan vagyok, mert tavaly egy tőig felzabálták a meztelencsigák. Viszont erősen gondolkodom rajta, nem kellene-e a fürtös uborkát visszahoznom, mert amit kapni lehet, az olyan nedvszegény, szikkadt, hogy nem lehet belőle salátát készíteni.

(*Kor*) Betöltöttem a 78-at. Ettől megrettenek. És ha utána számolok, hogy például 14 éves korom óta 64 év telt el, akkor még öregebbnek érzem magam.

(*Álmofejtés*) Kaliforniával álmodtam, tőle távol, Magyarországon, életemben először. Velem volt M. L. is. Meg akartam mutatni neki a Figueroa-hegységben a Cachuma-nyeregről nyíló kilátást. Nem érdekelte. Nem tudom, miért, de – és álmomban is éreztem – ez azt jelenti, lehet, hogy nem látom többé az államot.

(*Tető*) Szüleim egykori házán felújítatja a tetőt az épületet nyaralónak használó tulajdonos. Az ácsok vadul dobálják lefelé a korhadt szarufákat, léceket, szegélydeszkákat. Megrendülten hallgatom a recsegést-ropogást, nézem a felszálló port. Most szűnik meg végleg több mint hatvan éve elbontott ófalui házunk, lévén, hogy a tetőszerkezet annak idején jobb híján annak a faanyagából készült.

(*Boldogasszony szilva*) Nekünk nem volt ilyen fánk, sem az ófaluban, sem ideát az újban. Pedig szerettük volna, hogy legyen, mert imádtuk a termését, azokat a hamvas, ízletes, kék, ropogós gömböket, de apám, aki megrögzött almaevő volt, ellenezte. Magam és húgom idegen kertekben dézsmálással tettünk szert rá. Anyám legálisan jutott hozzá oly módon, hogy a szomszéd Cs. *nene*éknek, akik mindig a boldogasszonyfájuk alatt állították fel a bitót, segített a kendert törni, és mialatt az eszközön állva és azt serényen taposva fél kezével egy lehajló ágba kapaszkodott, a másikkal le-leszakított és be-bekapott egy szemet. Nekem évtizedekkel később végül is lett boldogasszonyfám, de ő már azt nem érte meg. L. néhai apósától, J. bácsitól kaptam három gyökeres hajtást, de csak a rönkrakás mellé ültetett maradt meg. Éveken át termett, ám közben folytonosan le kellett vágni az alsó ágait, mert egymás után haltak el. Úgyhogy mire felnőtt lett, jóformán a vezérágra redukálódott a korona, amely nyeszlett, gyér gallyaival inkább egy fordított seprűhöz hasonlított, semmint koronához, és olyan magasra nyúlt, hogy csak létráról tudtam elérni. Aztán meddővé vált, legalábbis idén tavasszal azt hittem, és ki akartam vágni, de megkegyelmeztem neki, mert úgy döntöttem, arra még jó lesz, hogy kiszolgált kerítésoszlopokat támasszak hozzá. Tévedtem. Augusztus közepén egy szem szilvát vettem észre alatta a fűben. Felnéztem, hogy van-e fönt társa. Sokáig vizslattam, még a távcsövem is kihoztam. Nem volt, vagy volt korábban, talán több is, de elcsenték a madarak. Bár az is lehet, hogy csak egy szemet hozott a világra, utoljára, szégyenlősen és rejtegetve, több nem tellett tőle. Felvettem. Érett volt, apró, és egészségesnek látszott. Kettétörtem. Egy kukac fordult ki az egyik feléből. A másik felét, talán életem utolsó boldogasszony szilváját viszont megettem.

(*Hely*) A temetőben lépcsőzetesen, felülről lefelé haladva történik a temetkezés. Valahányszor elbiciglizem mellette, óhatatlanul látom, hány szabad hely van

még az aktuális padkán. Legutóbb négy volt. Ez azt jelenti, ha idén halok meg, oda kerülök. Ha jövőre vagy egy-két év múlva, akkor egy újabba, amely az utolsó lesz, mert utána az aljban a vízenyós lapos következik, és az aligha alkalmas elföldelésre.

(*A határ másolhatatlansága*) Egy rendező filmet akar csinálni az *Ondrok gödréből*. Azon túlmenően, hogy vajon van-e hozzá igazi affinitása, ez a kérdés foglalkoztat: honnan veszi majd a határt? A ház, a porta, sőt, a falu mása felépíthető, de a határá nem.

(*Treatment*) Igaza volt K.-nak, aki saját kedvezőtlen tapasztalatai alapján óvott attól, hogy belefolyjak az *Ondrok gödre* megfilmesítésébe. Megfogadtam a tanácsát, sőt, a rendezővel megismerkedve kijelentettem, hogy nem kívánok beleszólni a munkájukba, szabad kezet adok. Bár azt hiszem, konyítok valamelyest a filmhez. Ifjúságomban kacérkodtam a gondolattal, hogy átnyergelek rá, de mint-hogy úgysem tudtam volna ehhez hivatalos papírt szerezni, csak annyi lett belőle, hogy később egy darabig filmkritikákat írtam egy hetilapba. Aztán hibát követtem el. Elküldték a treatmentet, és kíváncsiságból elolvastam. Mindenféle változtatásokat hajtottak végre az Árvai család történetén. Lehet, hogy így alkalmasabb lett az adaptációra. Baj csak az, hogy ezek némelyike nincs összhangban az egykori tehetős paraszti réteg kultúrájával, némelyike pedig a korismeret hiányáról tanúskodik. De leginkább az a módosítás hozott ki a sodromból, amely szembe megy magával a regénnyel, a regény szellemével is. Főhősömből, a szinté szűzi tisztaságú és talpig becsületes Istvánból szexuális ragadozót és tolvajt csináltak, aki házasságot tör, és ellopja az apja pénzét. Az apját, Jánost, a józanéletű és békességkereső nagygazdát pedig dúvaddá transzformálták, aki lumpenproletár módjára leissza magát, és öltre megy a fiával. Felhívtam a rendezőt, és tiltakoztam. Szabadkozott, és orvoslást ígért. Nem kellett volna felhívnom, mondta K., úgyis a maguk feje után mennek. Ezzel csak jobban belemászol a dologba, és további csalódások várnak rád.

(*Út*) Jó volna, de nem tudok felbiciglizni Külső-Rácfalura. Túl meredek a hepehupás út. Több héten át próbálkoztam, minden alkalommal egy-két méterrel növelve a távot, de aztán eljutottam egy pontra, ahonnan nem volt tovább, és feladtam. Beláttam, hogy nem megy, hiába a hegyi kerékpár, a sok sebességfokozat, a jó erőátvitel, nincs elég szuflám. A régi úton, amelyet benőtt a gaz, a dudva, lett volna. Az a völgyfenék másik szélén vitt, a farban elkanyarodott, és fokozatosan emelkedve átlósan kúszott fel az oldalban a nyeregbe, hogy a lovas kocsik teherrel is különösebb nehézség nélkül fel tudjanak rajta menni. Ezen az újon ez lehetetlen lenne. De nem is volna olyan lelkiismeretlen gazda, aki itt felhajszolná a lovait. Ez persze ma már nem szempont, hiszen nincsenek többé gazdák, lovas kocsik, igáslovak. És úgy alakult, hogy azok a teherautók sem közlekednek rajta, amelyeknek csinálták. Nem szállítják a Mélyvölgyben nyitott bányából a diabázt. Egy darabig hordták a meddőt valami távoli autópálya-építéshez, de aztán kiderült, hogy nincsen ott ilyen kőzet, humbug az egész. Remélem, hogy felelősre vonták a csaló vállalkozót, aki koncessziót és állítólag támogatást is kapott

az államtól. De az is lehet, hogy futni hagyták, és barbár ügyködésének következménye csak egy soha be nem gyógyuló, szörnyű tájseb lett, és ez a hibás nyomvonalú, amatőr módon, sima kavicsterítéssel készült út.

(Törülköző) A ruhás komód pólós fiókjában akadtam rá úgy, hogy véletlenül beljebb nyúltam, hátra, arra a részre, ahol nincs semmi. Anyám készítette maga szőtte kendervászonból. Én tettem oda, csak elfeledtem. Mikor M. L. kicsi volt, szerette, és egy darabig a párnája alatt tartotta, pedig nem is ismerte a nagymamáját. Ezt meg is írtam a *Távozó fában*. A kezem egyből azonosította kissé érdes tapintása alapján. Kiszedtem azzal, hogy majd megmutatom M. L.-nek. Ez volt az első gondolatom. A második meg az, hogy nem. Minek? Aligha emlékszik már rá. Azonkívül sosem látott szövőszéket, de még kendert sem. Csak egy rekvizitum lenne abból a világból, amely nem érdekli, legalábbis egyelőre nem. Lemondóan visszatettem hát, pontosabban, visszatettem, de aztán megint kiszedtem, és csak némi habozás után helyeztem vissza újra.

(M. K.) Életem nagy szerelme, akit meg akartam leckéztetni azzal, hogy úgy tettem, mintha öngyilkos akarnék lenni. Miért is? Hol él és hogyan? Járt azóta turistaként B.-n? Emlékezett közben valamire? Felismert legalább egy helyszínt? Hogy néz ki 68 évesen? Kövér? Sovány? Milyen az arca, a tekintete? Kihez ment férjhez? Csalódott vagy elégedett? Hány gyereke, unokája van? Jó anya, nagymama? Anya egyáltalán? Ápolta vagy elhanyagolja magát? Lompos? Otthon mindig ugyanaz a piszkos otthonka van rajta? A szemébe lóg a haja, és akkor se söpri ki onnan, ha beszél valakihez? Olvas? Jó irodalmat vagy csak silány lektúrt és színes képeslapokat? Szenvedélyes tévé néző? Van kedvenc sorozata? Izgatottan várja, és ahhoz igazítja esti teendőit? Fecsegő, pletykás vagy szófukar? Nagyvonalú vagy kicsinyes és zsémbes? Okos? Buta? Annyira eltompult, hogy netán a hülye szó illik rá?

(Ellenpont) Az elmúlásban, a halálban mégis van valami megnyugtató, vigasztaló. Nemcsak attól foszt meg, ami még kellene, amihez ragaszkodunk, de attól is megszabadít, amiből már nem kérünk, aminek a súlya alatt csak roskadozunk.